

Paris'te Bir Geceydi

Orhan ÜLKÜLÜ

Şimdi hatırladığıma göre 1964 yılında UNESCO'nun Paris'te organize ettiği Dünya Öğretmenler Konfederasyonu toplantısına, kısa adıyla TÖS, Türkiye Öğretmenler Sendikası Yönetim Kurulunca TÖS Başkanı Aydın CHP milletvekili Şükrü Koç, Talim Terbiye üyesi Tahsin Saraç, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu Fransızca öğretmeni ben Orhan Ülkülü, katılmak üzere görevlendirildik. Bu maksatla Ankara'dan Paris'e trenle hareket ettik.

Paris'te Fransız okullarını ve eğitim teşkilatını da tetkik etmemiz için bir aylık ikametimiz sırasında, otel ve iâşe masraflarımız Fransız hükümeti tarafından karşılanmak üzere, Louvre Müzesi karşısındaki, çoğu zaman İngiliz bürokratları ve turistleri tarafından uğranılan küçük fakat lüks bir otel olan Brighton Oteline, Şükrü Koç eşiyile beraber, Tahsin Saraç ve ben ayrı ayrı odalara yerleştirildik.

Dünyanın dört bir yanından gelen öğretmenlerin katıldığı Dünya Öğretmenler Konfederasyonu toplantısı UNESCO'nun büyük bir konferans salonunda arka arkaya üç gün kadar sürdü. Bazı katılımcılar memleketlerindeki öğretim çalışmalarından bahseden tebliğler sundular.

Şükrü Koç, Tahsin Saraç ve ben pek hazırlıklı gelinmediği için bu konferansta maalesef Türkiye'deki eğitim sistemi hakkında bir tebliğ sunamadık. Hiç olmazsa bir süre önce yurdun birçok yöresinde açılarak köy çocuklarının okuma imkanına kavuşmasını ve onların içinden birçok değerli öğretmen ve yazarın yetişmesini sağlamış bulunan; değişik bir eğitim siste-

mi uygulanmış ve daha sonra siyasal nedenlerle kapatılmış olan Köy Enstitüleri hakkında bir tebliğ sunabilirdik. Bunu gerçekleştirememiş olmamızdan üzüntü duydum. Oysa bir Köy Enstitüsünden mezun Sayın Aydın Milletvekili Şükrü Koç ve Talim Terbiye üyesi Fransızca öğretmeni Sayın Tahsin Saraç bu konuda konuşacak yetenekte ve bilgide idiler. Ben Balıkesir Öğretmen Okulu çıkışlı olduğum için bu okullar hakkında yeterli bilgiye sahip değildim.

Toplantı bittikten sonraki günlerden bir gün Fransa Öğretmenler Sendikası başkanından randevu talep edildi. Onunla görüştüğümüzde başkan bize öğretmenler sendikasının çalışmalarını gayet ayrıntılı bir şekilde açıkladı ve sendikanın kuruluşunu ve çalışma planını açıklayan bir kitapçığı hediye etti.

Ankara'ya döndüğümüzde Şükrü Koç bu kitaptan yararlanarak Fransa Öğretmenler Sendikası hakkında bir yazı hazırlamamı istedi. Sanırım hazırlamış olduğum bu yazı Türkiye Öğretmenler Sendikasının sisteminde bazı değişiklikler yapılması imkanını vermiştir.

Dönüşümüze 1 hafta kala, zaten biz Paris'in Montmartre gibi, Champs-Élysées, Sacre Coeur, Notre Dame, Arc de Triomphe (Zafer Abidesi), Concorde Meydanı gibi çeşitli yerlerini gezdikten, Paris'in ünlü sahaflarını tanıdıktan, Louvre ve Musée de L'Homme gibi çeşitli müzelerini ziyaret ettikten sonra, ben bir gece Paris'te tanışmış olduğum bir Türk üniversite öğrencisiyle Paris'in eğlence yeri olan Casino de Paris'nin, Moulen Rouge'un bulunduğu semti görmeye gittim. Gece geç vakitlere kadar dolaştık.

Otele döndüğümde o güne kadar bizimle hep Fransızca konuşan resepsiyon görevlisi genç adam bana Türkçe: "Nasıl Paris'i beğendiniz mi" dedi. Ben de şaşırıp kaldım bu güzel Türkçe karşısında.

Bu Türkçe konuşan gence: "Siz Türk müsünüz?" diye sordum.

"Hayır. Ben Ermeni'yim. Üniversitede öğrenciyim. Artık gece otele dönecek kimse yok. Sizinle biraz sohbet edelim, olmaz mı. Beraber bir bira içebilir miyiz?" dedi.

Lobideki bir masaya oturduk. Genç adam gidip birer bira getirdi. Biramızı içerken ona: "Herhalde" dedim: "Siz liseyi İstanbul'da okumuşsunuzdur. Niye üniversiteye İstanbul'da devam etmediniz."

"Paris'te bir Ermeni dayanışma kuruluşunun bursuyla okumayı tercih ettim ve şimdi öyle okuyorum. Şu anda son sınıftayım. Bu sene okulum bitecek." dedi.

"Peki" dedim: "Üniversite bitince Türkiye'ye dönecek misiniz?"

"Hayır" dedi: "Ben zaten Paris'e geldiğimden beri Türkiye'ye dönmedim."

"Peki" dedim: "Annenizi babanızı hiç özlemediniz mi?"

"Özlesem de fark etmiyor. Onlar bizim gibi düşünmüyorlar. İstanbul'dan ayrılmak istemiyorlar." dedi.

"Peki" dedim: "Siz Türkiye'ye niye dönmek istemiyorsunuz?"

"Türkler" dedi: "1915 yılında Ermenileri katletmişler yani bir jenosit uygulamışlar, Türklerin çok kötülüğünü görmüşüz."

"Anlatılanlara ve yazılanlara göre" dedim: "Bu sizin bildikleriniz, size öğretilenler çok eksik ve doğru değil. Birinci Dünya Harbinde Türk orduları Rus ordularıyla çarpışırken Rus ordularına katılan Ermeniler ve ayrıca bundan destek gören Ermeni çeteleri Erzincan, Erzurum ve Van dolaylarında birçok Müslüman ahaliye saldırmışlar, birçok Türkü ve Kürdü katletmişler veya camilere doldurarak çoluk çocuk diri diri yakmışlar.

Asırlarca devlette "sadık bir tebaa" olarak bilinen ve kendilerine milletvekilliği ve bakanlık mevkileri verilmiş olan, Türklerle iç içe ve dostça yaşamış olan Ermeni milletinin bu ihaneti sonucunda Türk hükümeti tehcir yani göç ettirme kararı almış.

Düşmanla çarpışırken Türk ordusunun gerisinde büyük bir tehlike arz eden Ermeni topluluklarının toplatılarak kabileler halinde Suriye'ye göç ettirilmesi sırasında kabileleri korumak ve düzenli olarak sevk etmek üzere bir kısım silahlı asker koruyucu olarak görevlendirilmiş. Şartlar müsait olmadığı için bu refakatçi asker miktarı yeterince artırılamamış.

Bu yüzden, Erzincan ve Erzurum dolaylarından toplanıp yola çıkarılan ilk kabile yol güzergâhındaki bir Kürt aşiretinin çeteleri tarafından acımasız bir saldırıya uğramış. İlk kabileyi korumakla görevli Türk askerleri de dahil canlı bir tek kişi bırakılmamak üzere katledilmiş ve yağmalanmış. Bu gerçek resmi kayıtlarda mevcuttur.

Bundan sonraki ikinci bir Ermeni kabile de kız çocukları ve genç kadınlar hariç görevli Türk askerleri de aynı akıbete uğramış. Bunun üzerine diğer kabileler yol güzergâhı değiştirilerek ve görevli askerler takviye edilerek katliamların önüne geçilmiş ve Ermeni kabileleri sağ salim Suriye'ye ulaştırılmışlardır.

Türk hükümeti eğer bir jenosit kararı almış olsaydı bu kabilelere refakatçi olarak Türk askerleri tahsis edilmez ve Lübnan,

Suriye kıyılarına gelen Amerikan ve Fransız gemileri Amerika'ya ve Fransa'ya nakledilecek sağ kalmış bir tek Ermeni bulamazdı.

Bugün Fransa'da, Amerika'da ve dünyanın diğer yerlerinde yaşayan Ermeniler Türk hükümeti sayesinde yaşamlarını sürdürmek imkanına sahip olmuşlardır. Bugün Türklerin Ermenilere jenosit uyguladığı yaygarası bir yalandan ve iftiradan ibarettir. Bu haçlı zihniyetinin günümüzde de devam eden bir uzantısından başka bir şey değildir."

Ermeni genci beni dikkatle dinledi: "Ama" dedi: "Ne de olsa Türkler barbar bir millet, Türkleri bize büyüklerimiz kan dö-kücü ve barbar bir millet olarak tanıtıyorlar."

"Peki" dedim: "Siz 18 yaşına kadar Türkiye'de yaşadınız. Lise tahsilini Türkiye'de gördünüz. Türkiye'de bir barbarlıkla karşılaştınız mı?"

"Evet" dedi: "Ben çocukluğumda Türklerin bir barbarlığını gördüm."

Sonra da başından geçen bir çocukluk hatırasını anlatarak sözlerine devam etti:

"Küçüktüm ve komşularımızdan biri kendi çocuğunu sünnet ettirirken beni de kucaklayıp sünnet ettirmek istedi. Ama

ben korkup ağlayınca yaşlı bir komşumuz bırak çocuğu, çocuk korkuyor, bunun şakası olmaz dedi. Yere bırakıldım ve ağlayarak eve koştum. Doğrusu söylenirse bu bir barbarlık hareketidir bence." dedi.

"Ama bence bu bir barbarlık sayılmaz. Bana göre sizi sünnet ettirmek isteyen komşunuz herhalde sizi çok sevmiş olmalı. Çünkü siz yakışıklı bir gençsiniz. Çocukken de muhakkak çok sevimli ve güzel bir çocuktunuz. Sizi kendilerine çok yakın hissettikleri için bu harekete başvurmuş oldukları düşünülebilir yahut da bu yersiz bir şakadır. Başka türlü düşünmüyorum" dedim.

"Yok yok, bu düpedüz bir barbarlık hareketidir." dedi.

Zaten zaman da çok ilerlemişti. Uykusuzluğa pek alışık olmadığım ve Paris'te o gece çok dolaşarak yorgun düşmüş olduğum için ayağa kalkıp bu Türk düşmanlığı ile kafası doldurulmuş olan Ermeni gencine bira için teşekkür ederek iyi geceler dileyip odama çekildim.

Geri kalan birkaç gün içinde onunla karşılaştığımız zamanlarda konuşmalarımız birbirimize "bonjour" (günaydın) ve "bonsoir" (iyi akşamlar) demekten ibaret kaldı.

Temmuz 2010

Johann Wolfgang von Goethe
1749-1832

Yanılığların peşinde kaybedecek zaman yok, biz yaşlılar çok zaman kaybettik. Şayet gençler de tekrar aynı yolda yürüyeceklerse, bizim tüm yanılığ ve arayışlarımız bir işe yaramaz. İlerlemek olanaksız hale gelir. Bize yol gösterilmediğinden, biz yaşlıların yanılığları hoş görülmeli; ama bizden sonraki nesilden daha çok şey bekleniyor. Bir kez daha yanılıp arayışa girmesi değil beklenen. Yeni neslin yaşlılarının gösterdiği yoldan yürüyüp, vakip kaybetmeden doğru yolda ilerlemesi gerekir.